

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/258
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.12.2023/35
Karar Numarası : 2023/1025
Başvuran : Ş. C. Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Tavşanlı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu Tavşanlı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda birtakım hak ihlallerinin gerçekleştiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde, bulunduğu Tavşanlı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda birtakım insan hakkı ihlallerinin gerçekleştiğini iddia etmiş; Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) ile görüşme talep etmiştir. Başvuranın talebi üzerine gerçekleştirilen SEGBİS görüşmesinde başvuran özetle;

a. 14/10/2020 tarihinde Tavşanlı T Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumuna geldikten sonra 4/2/2021 tarihinde Tavşanlı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna geçtiğini, Açık Ceza İnfaz Kurumunda kazan dairesi ve yemekhanede 18/10/2020 tarihinden itibaren dört ay hizmet gereği çalışmasına rağmen kendisine puantaj hesaplaması yapılmaması sebebiyle maaşının yatırılmadığını, şef olarak tabir edilen kişiler tarafından tutulan puantajların ambar birimi, infaz ve koruma başmemuru ve müdürün kontrolünden geçtiğini, durumu Kurum İdaresine sorduğunda başvurana “*Bundan bir şey çıkmaz, boşuna uğraşma.*” gibi sözler söylendiğini,

b. Adalet Bakanlığına göndermek istediği 17/10/2022 tarihli dilekçesine çıkış yapılmadığını,

c. Düz taban olduğuna dair sağlık kurulu raporunun mevcut olduğunu, kargoyla gelen ortopedik terlik, iç çamaşırı, çorap gibi eşyaların Kuruma kabul edilmeyerek kantinden alınması gerektiğinin söylendiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Tavşanlı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın 30/10/2020 tarihinde Açık Ceza İnfaz Kurumuna, 26/1/2021 tarihinde ise Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna geçtiği, başvurana ilişkin Kurumda alınmış bir çalışma kararı olmaması ve puantaj cetvelinde ismi bulunmamasından nedeniyle herhangi bir ödemenin yapılmadığı,

b. Başvuranın 17/10/2022 tarihli bir dilekçesinin bulunmadığı,

c. Başvurana ait herhangi bir sağlık raporunun olmadığı, başvuranın 13/5/2022 tarihinde Kurumun revir biriminde muayene edilerek ortopedi polikliniğine sevk edildiği, 31/10/2022 tarihinde Tavşanlı Dr. Mustafa Kalemli Devlet Hastanesi Ortopedi Polikliniğinde muayene edildiği, başvurana ilişkin sağlık kurulu raporunun

düzenlenmediği ancak doktor tarafından uzun süre ayakta kalkması gerektiğinde tabanı uygun ayakkabı giymesi gerektiğine dair öneride bulunulduğu,

ç. Kantinde satılan iç çamaşırı ve çorapların takip denetiminin yapılabildiği ancak dışarıdan gönderilenlerin denetim ve kontrolünün yapılmasında zorlukların yaşandığı, ayrıca iç çamaşırı ve çorap gibi eşyaların stok oluşturmaya olanak sağlayan eşya niteliğinde olduğu, koşullarda yapılan aramalarda Kurumda bulundurulması yasak olan eşyaların iç çamaşırı ve çorap içlerinde gizlenmiş vaziyette bulunabildiği, bu sebeple asayiş ve güvenliği tehlikeye düşürecek malzemelerin girmesine engel olmak amacıyla kantinde satışı yapılan malzemenin dışarıdan temin edilerek Kuruma girmesine izin verilmediği ifade edilmiştir.

4. Başvuran ile tekrar gerçekleştirilen SEGBİS dilekçesinde başvuran özetle;

a. Tavşanlı T Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda dört ay çalışmasının karşılığı olan ücretin verilmediğini, ardından Tavşanlı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderildiğini ve orada çalıştığını ve çalışmasının karşılığı olan ücretin kendisine verildiğini,

b. Adalet Bakanlığına göndermek istediği dilekçesine çıkış yapılmadığını ancak tarihi net olarak hatırlayamadığını ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*" ve sekizinci fıkrasında yer alan "*9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.*" delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir.*"

8. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) *Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.* (2) *Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi le bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. *"Hükümlüler, bir hekim ya da diğer nitelikli bir sağlık görevlisi tarafından yapılacak fiziksel ve zihinsel uygunluk belirlemesine tabi olarak çalışma ve/veya rehabilitasyonlarına etkin katılma fırsatına sahip olurlar."* (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları, 70/175, 17/12/2015, Kural 96.).

12. *"Cezaevinde çalışma, cezaevi rejiminin pozitif bir unsuru olarak görülmeli ve asla bir ceza olarak kullanılmamalıdır."* (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Tavsiye Kararı, Rec(2006)2-rev, 1/7/2020, Karar 26.1.).

13. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *"Hükümlülerin çalıştırılması"* başlıklı 29'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kurum hekimi tarafından ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olduğu belirlenen meslek sahibi olmayan hükümlüler ile meslek sahibi olan istekliler, kurum imkânları ölçüsünde belirlenen ücret karşılığında atölye veya işyurtlarında çalıştırılabilirler. (2) Çalıştırmanın amacı, hükümlülerin salıverilmelerinden sonra yaşamlarını sürdüreceği meslek ve sanatları öğrenmelerini sağlamak, çalışma ve üretme isteklerini geliştirmek veya güçlendirmektir."

14. Başvuranın dört ay hizmet gereği çalışmasına rağmen kendisine puantaj hesaplaması yapılmaması sebebiyle maaşının yatırılmadığı iddiasına ilişkin olarak; muhatap Kurum tarafından başvurana ilişkin alınmış bir çalışma kararı olmadığı, bu sebeple puantaj cetvelinde ismi bulunmadığı ve ödeme yapılmadığı ifade edilmiştir. Gönderilen cevabi yazı ve ekler incelendiğinde; İdare ve Gözlem Kurulunun 30/10/2020 tarihli kararı ile başvuran hakkında Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayırma Kararının alındıktan sonra İdare ve Gözlem Kurulunun 26/1/2021 tarihli kararı doğrultusunda başvuranın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna iadesine karar verildiği, mahpusların Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) kimlik numaralarının, isimlerinin, çalıştıkları tarih ve birimleri ile çalıştıkları toplam gün sayısının bulunduğu 2020 yılının Ekim, Kasım, Aralık ayları ile 2021 yılının Ocak ve Şubat aylarına ait Açık Ceza İnfaz Kurumu İyi Halli Hükümlü/Tutuklu Çalışma Fişi ve Puantaj Cetveli incelendiğinde, başvuranın isminin adı geçen cetvelde yer almadığı görülmüştür.

15. Konuya ilişkin muhatap Kurum tarafından gönderilen 28/3/2023 tarihli evrakta başvuranın, 5275 sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 7242 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesinin altıncı fıkrası gereği, İdare ve Gözlem Kurulunun 30/10/2020 tarihli kararı doğrultusunda Açık Ceza İnfaz Kurumuna gönderildiği ve yine Kurul tarafından, Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmelik'inin 12'nci maddesinin ikinci fıkrası gereği, 26/1/2021 tarihli karar doğrultusunda Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderildiği belirtilmiştir.

16. Ayrıca, başvuran ile yapılan SEGBİS görüşmesinde başvuran tarafından Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çalıştığı süre zarfında maaş ödemesinin yapıldığı beyan edilmiş olup muhatap Kurum tarafından gönderilen 29/3/2023 tarihli evrakta da başvuranın 25/3/2022 tarihinde işe giriş evraklarının yapıldığı, işe giriş

tarihinden itibaren 2022 yılının Mart ayında terzi saya iş kolunda iş olmaması sebebiyle çalışmadığı ve puantaj tutulmadığı, 2022 yılı Nisan ayında 15 gün çalıştığı ve Emanet Para Birimindeki hesabına 300 TL yatırıldığı, 2022 yılı Mayıs ayında 16 gün çalıştığı ve hesabına 320 TL yatırıldığı, 2022 yılı Haziran ayında 22 gün çalıştığı ve hesabına 440 TL yatırıldığı, 2022 yılı Temmuz ayında 12 gün çalıştığı ve hesabına 420 TL yatırıldığı, Tavşanlı T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğünden alacağı bulunmadığı açıklanmış olup Tavşanlı T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü Yönetim Kurulu tarafından 28/7/2022 tarihinde başvuranın iş verimsizliği sebebiyle işten çıkarıldığı tespit edilmiştir.

17. Bu kapsamda, başvuran ile gerçekleştirilen SEGBİS görüşmesi ile muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler incelendiğinde; başvuranın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çalıştığı süre zarfında başvurana maaş ödemesinin yapıldığı tespit edilmiş olmakla birlikte başvuranın Açık Ceza İnfaz Kurumunda çalışmasına rağmen maaş ödemesinin yapılmadığına ilişkin iddiasının yeterince temellendirilmediği, soyut ve dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır. Bu sebeple, başvuranın mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Başvuranın Adalet Bakanlığına göndermek istediği 17/10/2022 tarihli dilekçesine çıkış yapılmadığı iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından başvuranın 17/10/2022 tarihli bir dilekçesinin bulunmadığı belirtilmiş olup başvuran ile tekrar gerçekleştirilen SEGBİS görüşmesinde başvuran söz konusu dilekçeye ilişkin tarihi net olarak hatırlayamadığını ifade etmiştir. Bu kapsamda, başvuranın soyut ve dayanaktan yoksun mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

19. Başvuranın düz taban olduğuna dair sağlık kurulu raporunun mevcut olduğunu, kargoyla gelen ortopedik terlik, iç çamaşırı, çorap gibi eşyaların Kuruma kabul edilmeyerek kantinden alınması gerektiğinin söylendiğini iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından koğuşlarda yapılan aramalarda Kurumda bulundurulması yasak olan eşyaların iç çamaşırı ve çorap içlerinde gizlenmiş vaziyette bulunabilmesi sebebiyle Kurum asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşürdüğü ifade edilmiştir. Bu kapsamda, söz konusu eşyaların kantinden temini noktasında muhatap Kurumun güvenlik ve asayiş sağlama amacı güttüğü değerlendirilmiştir. Ayrıca, muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler incelendiğinde, başvurana ilişkin sağlık kurulu raporunun düzenlenmediği ancak doktor tarafından uzun süre ayakta kalkması gerektiğinde tabanı uygun ayakkabı giymesi gerektiğine dair öneride bulunulduğu görülmüştür. Bu kapsamda, başvuranın soyut ve dayanaktan yoksun iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

06/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKI
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye